

GÖÇ VE İŞGÜCÜ PİYASASI

Bu haftanın konuşmacı konuğu İŞKUR Şube Müdürü Sn. Fahri ACAR'dı. Seminer gündemimizi 'Göç ve İşgücü Piyasası' oluşturdu. Türkiye, 2011 yılından itibaren Suriye'deki iç savaş nedeniyle kitlesel göç hareketlerine maruz kalmış ve geçici koruma statüsü altında milyonlarca Suriyeliyi kabul etmiştir. Bu durum, hem göç politikalarının hem de işgücü piyasasının dönüşümünü zorunlu kılmıştır. Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin işgücü piyasasına entegrasyonu amacıyla hayata geçirilen İşgücü Piyasasına Geçişin Desteklenmesi (İSDEP), bu doğrultuda dikkat çeken bir uygulama alanı sunmaktadır.

Normal şartlar altında yabancı uyruklu bireyleri istihdam etmek isteyen işverenler, başvurularını Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü üzerinden gerçekleştirmektedir. Müracaat süreci işveren tarafından başlatılmakta; gerekli onayların alınmasının ardından yabancı uyruklu bireyler yasal olarak çalışma hayatına katılabilmektedir. Ancak İSDEP programı, bu aşamalara gerek kalmaksızın iş arayanlar ve işverenler arasında köprü görevi görmektedir. Ayrıca bu programdan yalnızca Suriyeli bireyler değil, belirli şartlar dâhilinde Türk vatandaşlarını da kapsamaktadır. Bu doğrultuda, istihdam edilenlerin %50'sinden fazlasının Türk vatandaşı olmaması şartı aranmakta ve programın kapsayıcı yapısı güçlendirilmeye çalışılmaktadır.

İSDEP kapsamında işe başlayan bireyler, genellikle asgari ücret düzeyinde istihdam edilmekte ve altı ay süreyle sosyal güvenlik primleri ile sağlık sigortası ödemeleri karşılanmaktadır. Bu uygulama, işverenin mali yükünü azaltarak Suriyelilerin formel istihdama katılımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ancak sahada yapılan gözlemler ve değerlendirmeler, bu politikanın uygulamada çeşitli zorluklarla karşılaştığını ortaya koymaktadır.

Öncelikli sorunlardan biri, işverenlerin Suriyeli işçi bulmakta zorlanmasıdır. Hem işverenler hem de Suriyeli işçiler, prosedürlerin karmaşıklığı ve resmi istihdamın sosyal yardımlar üzerinde yaratacağı olumsuz etkiler konusundaki endişeler nedeniyle çoğu zaman gayriresmî yolları tercih etmektedir. Suriyeliler, sosyal yardımlarının kesileceği kaygısıyla sigortalı işlerde çalışmaktan imtina etmektedir. Diğer yandan, işçi işten ayrılrsa dahi işverenin Suriyeli ya da Türk bir çalışanı istihdam etmeye devam etmesi zorunlu tutulmaktadır. Bu durum da işvereni çekimser yapmaktadır. Başvurular doğrudan işverene veya Türkiye İş Kurumu'na (İŞKUR) yapılabilmekte olup, başvuru sahiplerinin bulundukları ile kayıtlı olmaları gerekmektedir. Program kapsamında sivil toplum kuruluşları ve derneklerle de (Örn. Kızılay) işbirlikleri yürütülmektedir. Buna ek olarak, banka hesabı açılması ve maaş ödemelerinin yapılması süreçlerinde özellikle kamu bankalarıyla çeşitli bürokratik engeller yaşanmakta; ücretlerin yetersiz bulunması iş bulma sürecini daha da zorlaştırmaktadır.

Sonuç olarak, İSDEP programı, göçmen işgücü ile yerel işgücü piyasasının bütünleşmesine yönelik önemli bir girişim olmakla birlikte; yasal, bürokratik ve sosyo-ekonomik engeller nedeniyle istenen düzeyde etkinlik sağlamakta güçlük yaşamaktadır. Programın etkinliğinin artırılabilmesi için hem işverenlerin hem de Suriyeli çalışanların karşılaştığı yapısal sorunlara çözüm odaklı ve bütüncül politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.